

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

directie Participatie

Postbus 20901

2500 EX Den Haag

Rijksweg 69
4194 SK METEREN
Postbus 159
4190 CD Geldermalsen
t- (0345) 471399
info@nvpq.nl
www.nvpq.nl

Behandeld door: bestuur / secretariaat

Onze referentie: 5NVPQ-DOS.17511.B Meteren, 3 maart 2025

Betreft: inspraakreactie ontwerp Circulair Materialenplan (CMP)

Geachte heer / mevrouw,

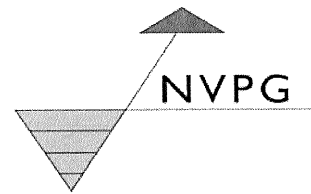
Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om onze zienswijze te geven op het Ontwerp Circulair Materialenplan (CMP). Onze hoofdpunten worden hieronder puntsgewijs samengevat.

- **Bevorder de afzet van grondreinigingsproducten in de circulaire economie:** cruciaal is dat grondreinigingsproducten kunnen worden hergebruikt in de circulaire economie. Dat vereist een goed werkende afzetmarkt. Hierover maken wij ons zorgen. In de praktijk merken we namelijk dat met name lokale bevoegde gezagen meer en meer belemmeringen opwerpen rondom de toepassing van grondreinigingsproducten. Daarom onze oproep op in het CMP concrete beleidsvoornemens op te nemen om de afzetbaarheid van grondreinigingsproducten in de toekomst te waarborgen. Verderop in deze inspraakreactie doen wij enkele concrete suggesties.
- **Maak (de toekomstige ontwikkeling van) het beleid rondom immobilisatie concreter.** Beschrijf in het CMP welke afwegingen er binnen welke termijn worden gemaakt om het beleid ter zake het verder beperken van immobilisatie ook voor grond en andere afvalstoffen vorm te geven.
- **Minimumstandaard grond(reiniging):** overweeg om in de minimumstandaard een voorkeursvolgorde aan te brengen tussen enerzijds reiniging van grond (thermisch, extractief en biologisch) en anderzijds (koude) immobilisatie.
- **Minimumstandaard residuen:** schrap het verbod op de bewerking van residuen voor nuttige toepassing, want hierdoor wordt innovatie belemmert.
- **Kwalificatie gereinigd zeefzand:** pas de tekst aan dat gereinigde zeefzand moet worden getoetst als bouwstof. Dit voorkomt de onwenselijke en onnavolgbare situatie dat PAK-arm sorteerzeefzand wel als bouwstof hergebruikt mag worden, terwijl een nog schonere gereinigde minerale fractie (zonder bodemvreemde bestanddelen) vanwege een definitiekwestie niet meer kan worden hergebruikt.

Hieronder treft u een nadere uitwerking en toelichting van onze inspraakreactie aan.

Algemeen: het belang van grondreiniging voor de circulaire economie

De Nederlandse Vereniging van Procesmatige Grondreinigingsbedrijven (NVPQ) behartigt de belangen van de grondreinigingsbedrijven in Nederland. Een substantieel deel van de procesmatige grondreinigers is bij onze vereniging aangesloten. Het gaat om bedrijven die installaties hebben voor thermische, extractieve en biologische grondreiniging.

Door de grondreinigingsbedrijven in Nederland wordt jaarlijks circa 2,3 miljoen ton verontreinigde grond en andere afvalstoffen thermisch, biologisch en extractief gereinigd. Reiniging van grond en andere afvalstoffen dient de volgende twee hoofddoelen:

- stoffen die schadelijk zijn voor milieu en gezondheid worden definitief uit het milieu gehaald;
- schaarse grondstoffen worden hoogwaardig hergebruikt.

De beschikbaarheid van een goed functionerende branche van grondreinigingsbedrijven is essentieel voor de circulaire economie. Zie daarvoor ook www.iplo.nl/thema/bodem/nieuws-bodem/2024/procesmatige-grondreinigers-essentieel-circulaire/.

Alhoewel de operatie van het saneren van historische bodemverontreinigingen behoorlijk is gevorderd, is deze nog lang niet afgerond. Bovendien dienen zich nieuwe typen en gevallen van bodemverontreiniging aan, die temeer vraagt om een robuuste, bedrijfszekere en innovatieve grondreinigingsbranche.

Het CMP dient een duidelijke basis te vormen voor het vergunningenbeleid aan grondreinigingsbedrijven en zal moeten bijdragen aan een gelijk speelveld voor grondreinigingsbedrijven in Nederland.

Hiervoor zetten wij ons samen met onze leden in en dit vormt het uitgangspunt van onze inspraakreactie.

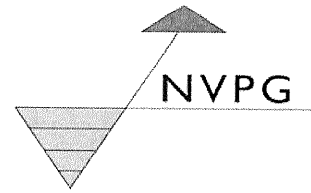
Bevorder de afzet van grondreinigingsproducten in de circulaire economie

Cruciaal is dat de door onze leden gereinigde grond (hierna grondreinigingsproducten) kan worden hergebruikt in de circulaire economie. Dat vereist een goed werkende afzetmarkt. Hierover maken wij ons zorgen. In de praktijk merken we namelijk dat met name lokale bevoegde gezagen meer en meer belemmeringen opwerpen rondom de toepassing van grondreinigingsproducten.

Dat gebeurt in de vorm van maatwerkregels op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving, maar ook door (in het vooroverleg) in meldingsprocedures op grond van dit besluit de betrokken partijen (zoals opdrachtgevers en aannemers) te ontmoedigen om grondreinigingsproducten te gebruiken. Dit leidt tot een onjuiste en soms zelfs negatieve beeldvorming over grondreinigingsproducten.

Een voorbeeld van belemmerende maatwerkregels is dat in het gemeentelijke omgevingsplan een verbod wordt opgenomen om zonder vergunning (thermisch) gereinigde grond toe te passen. Een prangend ander voorbeeld is dat gemeenten als maatwerkregel bepalen dat er uitsluitend grond van de kwaliteitsklasse industrie mag worden toegepast die 'gebiedseigen' is. Het behoeft geen nadere toelichting dat dit bij grondreinigingsproducten een absurde eis is, omdat de grond die wordt gereinigd in één van de grondreinigingsinstallaties vrijwel per definitie niet uit de regio afkomstig is waar het grondreinigingsbedrijf gevestigd is.

Deze ontwikkeling staat haaks op het landelijke beleid en ondermijnt de transitie naar een circulaire economie. Bovendien zal dit uiteindelijk leiden tot stagnatie van de grondreiniging in Nederland. Wij juichen de volgende tekstpassages in het ontwerp CMP daarom van harte toe.

Onderdeel Immobilisaat, vulstof of toeslagmateriaal

Lokale effecten van het toepassen van secundaire bouwstoffen zijn ter beoordeling van het lokale gezag. Bevoegde gezagen kunnen als maatwerk lokale regelgeving maken waarin zij beperkingen opleggen aan het gebruik van secundaire bouwstoffen. Lokale overheden moeten zich hierbij wel conformeren aan nationale regelgeving. De kwaliteitseisen voor bouwstoffen in het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit 2022 zijn er voor de bescherming van het milieu. Ze bieden een voldoende generiek beschermingsniveau.

Daarom is maatwerk alleen aan de orde in specifieke situaties waar bijzondere bescherming nodig is. Een generieke beperking voor gebruik van secundaire materialen die voldoen aan de kwaliteitseisen voor niet-vormgegeven bouwstoffen uit de Regeling past hier niet bij. Die belemmert de noodzakelijke afzet van secundair materiaal en leidt bovendien tot een ongelijk speelveld binnen Nederland.

Onderdeel Secundaire grondstoffen

Bij het formuleren van nieuwe regelgeving moeten alle overheden oppassen niet onbedoeld onnodige belemmeringen op te werpen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat lokale of regionale overheden generieke beperkingen stellen aan het gebruik van secundaire bouwstoffen wanneer deze voldoen aan op landelijk niveau vastgestelde kwaliteitseisen. Hiermee wordt de afzet van geschikte secundaire materialen onnodig bemoeilijkt (zie voor meer info over dit specifieke voorbeeld ook [hoofdstuk immobilisaat, vulstof of toeslagmateriaal])

Voor zover wij kunnen nagaan is er in het ontwerp CMP echter geen concrete uitwerking opgenomen van de deze passages, terwijl er in de praktijk juist sprake is van een knelpunt dat om actie vraagt.

Daarom is ons verzoek om concrete beleidsvoornemens in het CMP op te nemen. Enkele suggesties:

- beleid gericht op het gaan beperken of verder inkaderen van de wettelijke mogelijkheden tot maatwerkregels door lokale bevoegde gezagen;
- het aangaan van overleg met lokale bevoegde gezagen over de nut en noodzaak van (het niet stellen van onnodige) maatwerkregels ter zake het toepassen van grond en bouwstoffen;
- samen met marktpartijen onderzoeken van de toekomstige ontwikkeling van vraag en aanbod van grondreinigingsproducten en andere vergelijkbare recyclingstromen en het maken van beleid voor een toekomstbestendige hergebruiksmarkt.

De afzetmarkt voor grondreinigingsproducten zal de komende jaren overigens naar verwachting een steeds grotere uitdaging worden, mede omdat het aanbod (van alternatieven) zal toenemen.

Bijvoorbeeld het aanstaande verbod op de immobilisatie van AVI-bodemas zal leiden tot een toename van het aanbod van vrij toepasbare AVI-bodemassen, die deels in vergelijkbare hergebruikstoepassingen terecht komen als grondreinigingsproducten.

Rondom dat thema is er (in SER-verband) in november 2024 een bijeenkomst geweest onder leiding van de Speciaal Regeringsvertegenwoordiger Circulaire Economie Steven van Eijck. Dit overleg ging specifiek over de toepassing van gereinigde bodemas. Wij juichen dit initiatief toe en herkennen ons zeer in de problematiek en de oplossingsrichtingen die in dat overleg besproken zijn.

Wij roepen u echter op om een structurele inzet rondom dit thema op te nemen in het CMP en bovendien dit te verbreden tot (in ieder geval) de toepassing van gereinigde grond, temeer ook gezien het hierboven toegelichte verband tussen beide materiaalstromen.

Uiteraard zijn wij als grondreinigingsbranche bereid om hieraan een bijdrage te leveren en ook onze verantwoordelijkheid te nemen, bijvoorbeeld waar het gaat om het vertrouwen dat kan en moet worden gesteld in grondreinigingsproducten.

Maak (de toekomstige ontwikkeling van) het beleid rondom immobilisatie concreter

In het onderdeel Immobilisaat, vulstof of toeslagmateriaal van het ontwerp CMP wordt ingegaan op het (toekomstige) beleid rondom immobilisatie. Gegeven de algemene beleidslijn van het CMP en de uitkomsten van het MER is het voorgenomen beleid om “het terug in de keten brengen van relatief vuile materialen” te beperken (paragraaf 3.2.1).

Wij juichen deze nieuwe beleidslijn toe. Dit is een steun in de rug voor het belang dat nu en in de toekomst wordt gehecht aan de reiniging van grond en andere afvalstoffen. Het is ook een prikkel voor het blijven innoveren en investeren in (grond)reinigingstechnieken die leidt tot hoogwaardig hergebruik van grond en andere afvalstromen en het definitief uit het milieu halen van stoffen die schadelijk zijn voor milieu en gezondheid.

In het ontwerp CMP staat dat dit beleid gefaseerd zal worden ingevoerd (paragraaf 3.2.1). Ter zake AVI-bodemassas wordt bovenvermelde beleidskeuze geconcretiseerd door een verbod op immobilisatie 2 jaar na het inwerkingtreden van het CMP (paragraaf 3.2.2, pagina 7). Gesteld wordt dat dit voor andere afvalstoffen “mogelijk bij een toekomstige wijziging van het CMP” zal plaatsvinden (paragraaf 3.2.1) en “mogelijk later” volgt (paragraaf 3.2.2, pagina 8) .

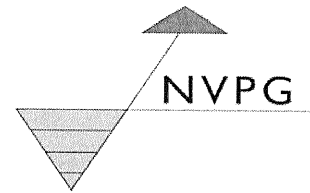
Alhoewel wij een gefaseerde invoering van het beleid om immobilisatie verder te beperken steunen, vinden wij deze doorkijk veel te algemeen en te mager.

Wij verzoeken u om in het CMP een concrete doorkijk te geven op het beleid rondom immobilisatie de komende jaren. Dat kan bij voorkeur door concreet inhoudelijk beleid in het vooruitzicht te stellen, inclusief een planning. Als dat nog niet mogelijk is, dan roepen wij op om in ieder geval in het CMP op te nemen welke afwegingen er binnen welke termijn worden gemaakt om het beleid ter zake het verder beperken van immobilisatie ook voor grond en andere afvalstoffen vorm te geven.

Afvalplan Grond

In de minimumstandaard van grond in paragraaf 2.2 (tabel onder a) van het Afvalplan Grond wordt reiniging en immobilisatie van grond als gelijkwaardig aangemerkt, waarbij aan immobilisatie een beperking is verbonden voor wat betreft de mate van verontreiniging met organische verontreinigingen.

Onder verwijzing naar onze inspraakreactie betreffende het onderdeel *Immobilisaat, vulstof of toeslagmateriaal*, geven wij u in overweging om in de minimumstandaard voor het reinigen van grond een voorkeursvolgorde aan te brengen tussen enerzijds reiniging van grond (thermisch, extractief en biologisch) en anderzijds (koude) immobilisatie. Gezien de algemene beleidslijn rondom immobilisatie zoals neergelegd in het ontwerp CMP en de uitkomsten van het MER, ligt het immers voor de hand dat immobilisatie pas aan de orde als reiniging redelijkerwijs niet mogelijk is.

Voor de kenbaarheid van het beleidsvoornemen om de komende tijd de immobilisatie van afvalstoffen verder te beperken, wordt aanbevolen om in het Afvalplan Grond ook een concrete passage ter zake op te nemen, onder verwijzing naar het beleid zoals neergelegd in het onderdeel *Immobilisaat, vulstof of toeslagmateriaal*. Dat kan bijvoorbeeld in paragraaf 5.2.2 en door de tekst in het hoofdstuk “Toekomstplannen” te concretiseren.

Afvalplan Residuen divers

In paragraaf 2.2 van het *Afvalplan Residuen divers* is in de tabel onder b de minimumstandaard opgenomen van het residu van onder andere het reinigen van zeefzand en grond. Gesteld wordt dat (bewerking van residuen ten behoeve van) nuttige toepassing nadrukkelijk niet is toegestaan, anders dan enkele specifiek genoemde uitzonderingen.

Dit expliciete verbod belemmert innovatie binnen de grondreinigingsbranche om juist ook voor deze residustromen tot verantwoorde reinigingstechnieken te komen die er toe leiden dat ook residustromen hoogwaardig kunnen worden hergebruikt.

Dit verbod is ook niet nodig omdat, bijvoorbeeld waar het gaat om ZZS, de andere onderdelen van het CMP al borgen dat bij vergunningverlening kan worden afgewogen of een reinigingstechniek verantwoord is (bijvoorbeeld hoofdstuk ZZS en overige zorgstoffen).

Verzocht wordt daarom om het expliciete verbod op nuttige toepassing van residuen te schrappen en hierop ook het onderdeel *Immobilisaat, vulstof of toeslagmateriaal* aan te passen.

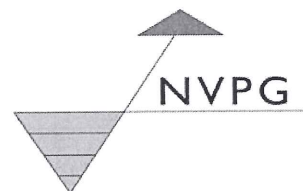
Eén van de uitzonderingen op het verbod op nuttige toepassing van residuen luidt als volgt:
thermisch reinigen ten behoeve van nuttige toepassing, indien het residu uitsluitend brandbare verontreinigingen bevat

Opgemerkt wordt dat de term “brandbare verontreinigingen” voor meer uitleg vatbaar is en daarmee onduidelijk is. Ook hiervoor geldt voorts dat niet valt in te zien waarom een andere reinigingstechnologie niet zo kunnen worden vergund, uiteraard indien in het kader van een vergunningaanvraag wordt aangetoond dat deze technologie effectief is en leidt tot hoogwaardig hergebruik.

Afvalplan Zeefzand

In (de toelichting op) het Afvalplan Zeefzand van het ontwerp CMP is het volgende opgenomen (hoofdstuk 4, pagina 8):

Zand dat vrijkomt bij een zandscheidingsinstallatie of extractieve reiniging van zeefzand wordt eveneens beschouwd als grond. Dit zand is gebruikt om beton en bakstenen te maken, waarbij het zand dus in een product is opgesloten en het zand komt na bewerking weer vrij. Dit zand kan normaliter gewoon een bodemfunctie vervullen. In dit geval moet de kwaliteit getoetst worden aan de normen van het Bbk voor grond. In dat geval is het afvalplan ‘grond’ van toepassing. Het zeefzandreinigingsresidu is niet te beschouwen als grond als het geen minerale fractie is of als het teveel bodemvreemd materiaal bevat.

Het zand dat bij extractieve reiniging van zeefzand vrijkomt, is feitelijk een mengsel van zand (SiO_2), kalkzandsteendeeltjes, betondeeltjes, baksteendeeltjes, keramiekresten en gipsdeeltjes.

Wanneer sorteerzeefzand afzonderlijk wordt gereinigd, ontstaat een halffabricaat dat geschikt is als grondstof voor bijvoorbeeld beton, immobilisaat en kalkzandsteen. Indien het vrijkomende zand bij de reiniging van zeefzand echter altijd als grond moet worden aangemerkt en aldus moet worden getoetst, voldoet het niet altijd aan de acceptatiecriteria voor recycling vanwege de overschrijding van bijvoorbeeld de normen voor sulfaat.

Om hoogwaardig hergebruik van dit materiaal te waarborgen, is het daarom cruciaal dat het gereinigde zeefzand (in dat geval) niet als grond hoeft te worden getoetst. Dit voorkomt de onwenselijke en onnavolgbare situatie dat PAK-arm sorteerzeefzand wel als bouwstof hergebruikt mag worden, terwijl een nog schonere gereinigde minerale fractie (zonder bodemvreemde bestanddelen) vanwege een definitiekwestie niet meer kan worden hergebruikt.

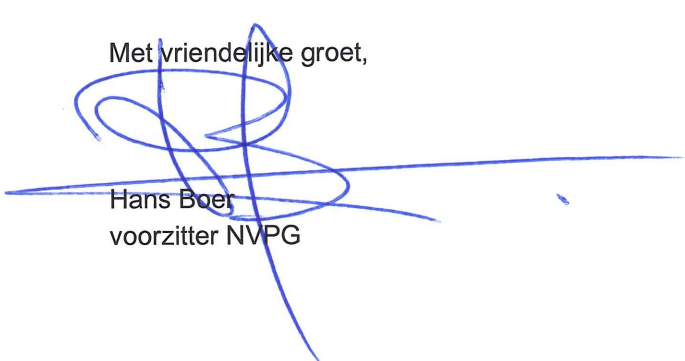
Overigens is de bovenvermelde cursieve tekst uit de toelichting op het Afvalplan ook in strijd met de minimumstandaard in paragraaf 2.2, waar staat:

Het recyclen van PAK-rijk zeefzand tot grond of bouwstof zonder voorafgaande vernietiging van de aanwezige PAK is niet toegestaan, ook niet in combinatie met immobilisatie.

Afsluitend

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende van onze zienswijze op de hoogte te hebben gebracht. Uiteraard zijn wij bereid tot het geven van een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Hans Boer
voorzitter NVPG